

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

176

Vragen van het lid **Van Bommel** (SP) aan de minister van Buitenlandse Zaken over *ngo-wetgeving in Indonesië* (ingezonden 5 september 2013).

Antwoord van minister **Timmermans** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 8 oktober 2013)

Vraag 1

Kent u de berichten «Indonesië gaat ngo's stevig inperken» en «Indonesia: Freedom of association under threat»?^{1 2}

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u bevestigen dat met de nieuwe ngo-wetgeving zonder uitgebreide motivering of tussenkomst van de rechter maatschappelijke organisaties gewaarschuwd, een half jaar stilgelegd of ontbonden kunnen worden? Indien nee, wat zijn dan de feiten?

Antwoord 2

Het Indonesische nationale parlement heeft op 2 juli 2013 een wet over massaorganisaties aangenomen, die na ondertekening door de president op 22 juli in werking is getreden.

De autoriteiten kunnen een ngo schriftelijk waarschuwen indien zij menen dat de ngo de wet overtreedt. Als een ngo geen gehoor geeft aan drie opeenvolgende schriftelijke waarschuwingen, dan kunnen de autoriteiten besluiten de activiteiten van de ngo gedurende maximaal zes maanden op te schorten. Voor ontbinding van een ngo is de tussenkomst van een rechter vereist.

¹ Indonesië gaat ngo's stevig inperken, NRC Handelsblad, 12 augustus 2013 & Indonesia: Freedom of association under threat, <http://www.amnesty.org/en/library/asset/ASA21/024/2013/en/bfc8d8d5-0a93-4b7e-8148-c48823b7296d/asa210242013en.pdf>, 11 juli 2013.

² NGO's: niet-gouvernementele organisaties

Vraag 3

Kunt u verder bevestigen dat Indonesië door de nieuwe wetgeving ook ngo's kan verbieden³ die corruptie aan de kaak willen stellen, zoals Indonesian Corruption Watch of Greenpeace? Indien neen, wat zijn dan de feiten?

Antwoord 3

Corruptie wordt als zodanig niet in de wet genoemd. Wel verbiedt de wet dat ngo's gedachtengoed en religieuze overtuigingen uitdragen die de eenheidsstaat, welke is gebaseerd op de Pancasila staatsfilosofie, in gevaar brengen.

Vraag 4

Is het waar dat vreedzame politieke activiteiten in Papua en op de Molukken door de wetgeving worden ingeperkt? Indien neen, wat zijn dan de feiten?

Antwoord 4

Activiteiten die de eenheid van de Republiek Indonesië in gevaar brengen zijn verboden. De wet definieert niet precies wat onder dergelijke activiteiten wordt verstaan. Op dit punt kan de wet verschillend worden geïnterpreteerd.

Vraag 5

Is het verder waar dat de Duitse Friedrich Ebert Stiftung de afgelopen maanden reeds is beperkt in haar mogelijkheden om samen te werken met civil society groepen en vakbonden in Indonesië? Kunt u uw antwoord toelichten?⁴

Antwoord 5

Internationale ngo's die in Indonesië een programma en kantoor hebben dienen daartoe met de autoriteiten een Memorandum of Understanding (MoU) overeen te komen. De Friedrich Ebert Stiftung ondervond problemen met de verlenging van het MoU dat in mei 2011 afliep. Eerst in december 2012 werd een nieuwe MoU overeengekomen dat in januari 2013 in werking is getreden. In overeenstemming met het huidige MoU richt de Friedrich Ebert Stiftung zich op samenwerking op het terrein van duurzame ontwikkeling.

Vraag 6

Ziet u, mede door de nieuwe wetgeving, (mogelijke) problemen voor de samenwerking van Nederlandse vakbonden en ngo's met Indonesische organisaties? Zijn er reeds eventuele problemen gemeld? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 6

Recent zijn geen problemen gemeld. Wel heeft één ngo zich gemeld bij de Nederlandse ambassade met het verzoek een aanvraag voor opening van een kantoor bij de Indonesische autoriteiten te ondersteunen.

Vraag 7

Deelt u de grote zorgen van Amnesty International over de wetgeving en deelt u de conclusie van de mensenrechtenorganisatie dat de wetgeving in strijd is met internationale mensenrechtenverplichtingen van Indonesië? Indien neen, waarom niet? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 7

Of de nieuwe wet de vrijheid van vereniging en vergadering beperkt, zal vooral afhangen van de wijze waarop de Indonesische autoriteiten specifieke bepalingen zullen uitleggen. De Indonesische grondwet erkent uitdrukkelijk het recht op vereniging en vergadering. Indien een belanghebbende van mening is dat bij de toepassing van de wet de grondwet wordt geschonden, dan kan deze het Constitutioneel Hof verzoeken de grondwettelijkheid van de wet te beoordelen.

³ Indonesië gaat ngo's stevig inperken, NRC Handelsblad, 12 augustus 2013 & Indonesia: Freedom of association under threat, <http://www.amnesty.org/en/library/asset/ASA21/024/2013/en/bfc8d8d5-0a93-4b7e-8148-c48823b7296d/asa210242013en.pdf>, 11 juli 2013.

⁴ Nieuwe wet in Indonesië dreigt vakbonden onderuit te halen, http://www.fnvmondiaal.nl/wereld_van_fnv_mondiaal/nieuwsberichten/1211450/, 21 februari 2013.

Vraag 8

Bent u bereid om bij uw Indonesische collega's uw zorgen over de nieuwe wetgeving over te brengen en er op aan te dringen dat de wetgeving geen nadelige gevolgen heeft voor Nederlandse vakbonden en ngo's die in Indonesië actief zijn? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 8

In bilaterale contacten bespreken Nederland en Indonesië regelmatig het belang van bevordering van het maatschappelijk middenveld voor een democratische samenleving. Een zelfverzekerde overheid en een succesvol bedrijfsleven hebben immers baat bij overleg met een kritisch maatschappelijk middenveld. Een vrije, transparante «*enabling environment*» voor maatschappelijke organisaties brengt het maatschappelijk middenveld tot bloei en biedt daarmee meer kansen voor goede samenwerking tussen overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties.